

ciferans, nihil aliud exponeres, quam latere ibi rem quampiam, neve nihil à te dictum existimer, substantiæ, vel accidentis nomen adjungeres, quæ res eam naturam, easque vires haberet, quibus illum motum, & sonum ederet, nonne te insanum qui talia cum tanta pompa diceres, se vero ineptum si diutius garrientem audiret, arbitrari merito posset? His tamen gymnasiolorum exedras rumpi, parietes cernas tremere; gemere autem deberent, si pretiosi jacturam temporis intelligerent. Ecquid enim est rerum naturam aventi cognoscere, quid materia, quid forma, quid calor, color, gravitas, levitas, impetus, quid ubi, quando, actio, unio, relatio, hoc solum responsum reddere, esse res quasdam seu substantiales, seu accidentarias, ea quamque natura præditam, qua hoc, vel illud constituat, agat, patiatur. Hocque fundamento tam futuli exstruuntur vastæ voluminum moles, quibus Bibliothecarum fatiscunt armaria. *Hoc est quod palles, cur quis non prandeat hoc est?* Hanc si vocas scientiam, ego scientias omnes flocci faciam.

Motus, &
figura no-
tiones esse
clariffi-
mas.

§. 6. Confer nunc cum istis extensi figurati, & mobilis notionem. Quam quidem licet absque sensibus habere non liceat, non tamen ad sensum reflexa mens in affectione quam patimur hæret attonita; sed cum extensum figuratum, & motum cogito, rem ipsam intimâ mente contueor, nec quale sit illud quod extensionis figuratæ, & motæ vocabulis indicatur interrogo, cum eam ipse clariùs cogitando exprimam, quam ut amplio-rem ab ullius sermone claritatem expectem. Neque fieri posset, ut tam multa de figura Geometræ, de motu Statici manifestâ demonstratione in qua lectoris animus acquiescit ostenderent, si utriusque notio, quæ reliquorum est origo, involuta tenebris delitesceret. Quare licet neminem mihi reperire contigerit qui figuram, & motum à re figuratâ & mobili aptè discerneret, ea tamen re non efficitur, evidenciam quæ ad quam plurima demonstranda sufficiat, defuisse. Tum quia demonstrata cernimus, tum quia non omnia requirimus clarè cognosci, sed illius tantummodo aperta cognitio deposcitur, quæ par sit ijs, quæ quærimus, demonstrandis. Quocunque enim modo distinguenda sit à figurato, & mobili, figura vel motus, id planè cognoscimus, alijs, atque alijs figuris, & motibus aliter impelli, scindi, disponi corpora. Hocque familiari exemplo fiet illustrius. Si trochleis, & rotulis dena millia pondo sustollere promittat Staticus, modo pondo decem quæ imæ appendat trochleæ suggeras, nihil omnino vel operationis, vel demonstrationis interest plumbum, ferrum, an saxum afferas, nec gravitatem ne extraneam, an intraneam substantiam ne, an accidens à substantiâ distinctum afferas. In eo enim est totum ut ex ponderis, & motus proportionem reciproca, de-
na